

KNIHOVNÍK

Viac než len metodický časopis
pre verejné knižnice okresov
Trenčín, Nové Mesto n/V, Bánovce n/B a Myjava

2/2018

V letnej čítárni to žije

Uvedenie novej trenčianskej legendy
Vlada Kuliška O prievozníkovi Jozefovi
Viac na 17. strane

INOVÁCIA INTERIÉRU TRENČIANSKEJ KNIŽNICE NEOBIŠLA ANI DETSKÚ IZBU

Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčine v tomto roku úspešne realizovala projekty zamerané na inováciu interiéru priestorov, v ktorých sa konajú kultúrno-spoločenské i výchovno-vzdelávacie podujatia pre jej používateľov a návštevníkov.

» s. 5

PÝTALI SA MA, ČI TO ROBÍM ZA TREST, HOVORÍ HORSKÝ NOSIČ A ZÁCHRANÁR

Predseda Tatranskej horskej služby Jaroslav Švorc vyše štyridsať rokov zachraňuje turistov vo Vysokých Tatrách. Dve desaťročia pôsobil ako nosič na Chate pod Rysmi. O zopár veselých i smutných zážitkov sa podelil počas besedy vo VKMR.

» s. 9-10

HISTORIK MATÚŠ KUČERA SPOMÍNAL NA ŠTUDENTSKE ČASY V TRENČINE

V refektári piaristického gymnázia v Trenčine uviedli knižku o Matúšovi Kučerovi (85). Jedného z najrešpektovanejších slovenských historikov začali práve tu pred sedemdesiatimi rokmi fascinovať humanitné vedy.

» s. 12

Úvod(ník)	3
Štatistické údaje o činnosti verejných knižníc v okresoch Bánovce nad Bebravou, Myjava, Nové Mesto nad Váhom, Trenčín za rok 2017 (v porovnaní s údajmi za rok 2016)	4
Inovácia interiéru Verejnej knižnice Michala Rešetku v Trenčíne neobišla ani detskú izbu	5
Projekty podporené Fondom na podporu umenia	6
Vzdelávanie pracovníkov knižníc	6
Pozvánka na odborný seminár	6
Komplexný rozbor činnosti verejných knižníc v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK s regionálnou pôsobnosťou za r. 2017	6
Najkrajšie knihy Slovenska za rok 2017	7
Prečítali sme za vás: aktuality zo sveta knižníc	7
Letná čítareň naplňa prvú päťročnicu	8
Slovník regionálnych osobností naberá reálne kontúry	8
Horský nosič a záchranár Jaroslav Švorc: „Pýtali sa ma, či to robím za trest“ (interview)	9
Skrúcaný na Trenčín nedá dopustiť, vyhýbal sa záhradným prácam	11
Historik Kučera: Škola je to, čo sa udeje medzi učiteľom a žiakom	12
Fotogaléria podujatí vo VKMR v prvom polroku 2018	13
Nový literárny počin predsedu LK Omega v Trenčíne (Ján Maršálek: KRISTUS PRICHÁDZA)	14
Autorské čítanie poézie a rozhovory o poézii (vo VKMR)	15
Dve významné ocenenia pre spisovateľa Antona Baláža	16
Výsledky XVI. ročníka literárnej súťaže žiakov ZŠ a 8-ročných gymnázií Trenčianskeho kraja PÍŠEM, PÍŠEŠ, PÍŠEME...	16
Detské stránky: Príbehy z Trenčína o prvom potápačovi Jozefovi	17
Detské stránky: Leto v knižnici	18
OKNO do histórie pozorovania hviezd	19

FOTOGRAFIA NA OBÁLKE: Slávnostné uvedenie novej legendy z edície Príbehy z Trenčína autorov Vlada Kulíška (text) a Jozefa Vydrnáka (ilustrácie) v letnej čitárni trenčianskej knižnice (18. 6. 2018). Foto: VKMR.

Milé čitateľky, milí čitatelia,

na letné dni sme vám opäť pripravili knihovnícke čítanie, ktoré, dúfame, bude pre vás nielen inšpiráciou, ale i príjemným oddychom. Okrem štatistického zhodnotenia roku 2017 sa dočítate o inovácii priestorov Verejnej knižnice M. Rešetku v Trenčíne, zrealizovanom kurze pre knihovníkov, pozveme vás na seminár pre knihovníkov, ktorý sa bude konať v októbri a je venovaný komunikácii.

Ak sa zamýšľate nad tým, či sa knižnica „oplatí“, dočítate sa, že určite áno, dokonca túto odpoveď potvrdil výsledok projektu, o ktorom vám tiež prinášame informácie.

Ponúkame interview s horským záchranárom Jaroslavom Švorcom, článok o návšteve Štefana Skrúcaného v našej knižnici, predstavíme knihu o slovenskom historikovi Matúšovi Kucherovi, novú knihu Jána Maršálka, predsedu Literárneho klubu Omega, ktorý pôsobí pri knižnici...

Je leto, my vás pozývame do našej letnej čítárne a zároveň vám prajeme príjemné čítanie!

Vaša redakcia

Štatistické údaje o činnosti verejných knižníc v okresoch Bánovce nad Bebravou, Myjava, Nové Mesto nad Váhom, Trenčín za rok 2017 (v porovnaní s údajmi za rok 2016)

Sumárne štatistické údaje o činnosti knižníc poskytl Národné osvetové centrum v Bratislave, ktoré je koordináciou a zabezpečením všetkých úloh a povinností súvisiacich s výkonom štatistického zisťovania v zmysle zákona č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike v znení neskorších predpisov poverené na základe rozhodnutia ministra kultúry č. 7/2014 zo dňa 29. mája 2014. Vybrané štatistické ukazovatele za rok **2017** sú uvedené v tabuľkách ako prvé v porovnaní s údajmi za rok 2016, ktoré sa nachádzajú pod nimi.

SIEŤ KNIŽNÍC

Okres	Knižnice spolu / knižnice poskytujúce služby	z toho knižníc krajských / mestských / obecných	Knižnice, ktoré prerušili činnosť	Zrušené knižnice
Bánovce n/B	27/26	0/1/25	1	0
	27/27	0/1/26	0	0
Myjava	11/11	0/2/9	0	0
	12/11	0/2/9	1	0
N. Mesto n/V	27/27*	0/2/25	0	0
	26/26	0/2/24	0	0
Trenčín	30/29	1/2/26	1	0
	30/30	1/2/27	0	0

* 1 knižnica obnovila činnosť

KNIŽNIČNÝ FOND

Okres	Knižničné jednotky	Ročný prírastok k. j. spolu	z toho kúpou	Úbytky
Bánovce n/B	117 500	1 136	495	359
	117 424	2 061	981	4 012
Myjava	90 504	865	781	447
	90 103	946	679	135
N. Mesto n/V	259 276	2 906	2 031	7 162
	251 405	2 208	1 694	2 578
Trenčín	437 640	10 429	9 103	9 250
	436 821	8 408	7 038	5 470

VÝPOŽIČKY A SLUŽBY

Okres	Výpožičky spolu	z toho odbornej literatúry pre dosp.	z toho krásnej literatúry pre dosp.	z toho odbornej literatúry pre deti	z toho krásnej literatúry pre deti	z toho periodik	Počet študijných a čitateľ. miest	Prevádzk. hodiny pre verejnosť za týždeň
Bánovce n/B	73 791	13 379	42 532	2 926	10 321	4 633	157	96,50
	80 408	16 517	43 089	3 698	11 422	5 682	153	97
Myjava	37 166	3 315	23 057	1 234	7 348	2 212	81	86,50
	38 440	3 732	22 870	1 277	7 916	2 645	87	84,50
N. Mesto n/V	214 190	74 681	87 889	13 359	22 591	15 670	217	201
	218 911	73 600	82 509	15 400	30 739	16 663	191	190
Trenčín	393 557	97 440	160 950	11 466	49 258	74 443	420	318,50
	409 111	110 584	165 415	10 486	55 013	67 613	429	344

POUŽÍVATELIA SLUŽIEB KNIŽNICE, NÁVŠTEVNÍCI, PODUJATIA, INTERNET, PC

Okres	Aktívni používatelia spolu	z toho aktívni používatelia do 15 rokov	Podujatia	Návštevníci knižnice	Knižnice s pripojením na internet	Počet PC pre verejnosť
Bánovce n/B	2 834	1 200	175	19 481	9	8
	3 066	1 372	190	28 028	8	11
Myjava	1 686	688	89	13 569	5	15
	1 878	813	82	14 887	5	23
N. Mesto n/V	3 703	1 198	209	43 886	10	11
	3 804	1 445	205	42 152	9	11
Trenčín	14 188	4 374	679	157 284	14	43
	13 200	3 727	615	150 017	16	39

EKONOMICKÉ UKAZOVATELE

Okres	Prijmy (výnosy)	z toho z rozpočtu obce, VÚC	z toho výnosy z vlastnej činnosti	z toho tuzemské granty	Výdavky (náklady) na činnosť	z toho na nákup knižnič. fondu	Kapitálové výdavky
Bánovce n/B	91 967	84 636	2 686	1 500	89 799	4 753	1 094
	91 020	57 845	3 060	4 400	86 635	8 923	0
Myjava	74 707	61 877	2 930	6 900	74 692	8 136	0
	58 964	51 938	2 618	4 400	57 724	7 008	0
N. Mesto n/V	185 823	172 312	10 511	3 000	168 260	19 070	16 776
	173 008	162 181	10 613	0	163 561	15 307	7 217
Trenčín	867 354	802 150	38 149	25 378	905 692	83 916	10 754
	844 331	775 701	36 525	23 977	870 216	71 346	0

OSOBY ZABEZPEČUJÚCE ČINNOSŤ KNIŽNICE

Okres	Osoby Zabezpečujúce činnosť knižnice spolu	z toho zamestnanci	z toho osoby, s kt. bola uzatvorená dohoda o práci vykonávanej mimo prac. pomeru	z toho dobrovoľníci (osoby bez nároku na mzdu, honorár)
Bánovce n/B	27.53	5.53	15	7
	29.53	5.53	16	8
Myjava	11.97	3.97	8	0
	12.51	3.51	8	1
N. Mesto n/V	25.23	12.23	10	3
	25.28	12.28	11	2
Trenčín	87.41	49.41	37	1
	81.40	49.40	29	3

INOVÁCIA INTERIÉRU VEREJNEJ KNIŽNICE MICHALA REŠETKU V TRENČÍNE NEOBIŠLA ANI DETSKÚ IZBU

Verejná knižnica M. Rešetku v Trenčíne v tomto roku úspešne realizovala projekty zamerané na inováciu interiéru priestorov, v ktorých sa konajú kultúrno-spoločenské i výchovno-vzdelávacie podujatia pre jej používateľov a návštevníkov.

V spoločenskej miestnosti bolo skvalitnené ozvučenie, nainštalovaná svetelná technika dotvárajúca špecifickú atmosféru podujatí, technické vybavenie miestnosti doplnil notebook a stropný projektor. Keďže pri množstve podujatí, organizovaných v knižnici, nastávali situácie, kedy dochádzalo ku kolízii termínov plánovaných podujatí, knižnica rozšírila možnosť realizácie podujatí i v multifunkčnej vzdelávacej miestnosti.

Pre detských návštevníkov knižničných podujatí sa podarilo získať návrh dizajnu interiéru detskej spoločenskej miestnosti, zabezpečiť výmenu podlahovej krytiny a zakúpiť stoličky. Projekt bude v nasledujúcom období pokračovať postupnou výmenou zastaraných prvkov interiéru, aby sa tak vytvorilo esteticky príťažlivejšie a podnetné prostredie pre trávenie času detí a mládeže v knižnici.

Beseda detí s Kristínou Baluchovou v rámci Noci s Andersenom vo VKMR (23. 3. 2018)

Ročne knižnica pripraví okolo 500 podujatí, na ktorých sa zúčastní približne 12,5 tis. návštevníkov.

Projekty z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia v celkovej výš-

ke 6 500 €. Na pokračovanie obnovy detskej spoločenskej miestnosti bolo Fondom na podporu umenia schválených ďalších 3 861 €.

MET, Foto: archív VKMR

PROJEKTY PODPorenÉ FONDOM NA PODPORU UMENIA

Verejná knižnica M. Rešetku v Trenčíne v roku 2018 realizuje projekty, ktoré boli podporené Fondom na podporu umenia:

- **Vitajte v knižnici**, schválených 1 600 €, **Fond na podporu umenia je hlavným partnerom projektu**
- **Efektívna komunikácia vo vzťahoch pracovník - návštevník knižnice, pracovník – pracovník II**, schválených 2 000 €, **Fond na podporu umenia je hlavným partnerom projektu**
- **Efektívna komunikácia – odborný seminár pre pracovníkov knižníc SR**, schválených 1 500 €, **Fond na podporu umenia je hlavným partnerom projektu**
- **Povedz mi, čo čítaš...**, schválených 1 700 €, **Fond na podporu umenia je hlavným partnerom projektu**
- **Detická spoločenská miestnosť II**, schválených 3 861 €
- **Aktualizácia knižničného fondu**, schválených 7 500 €

Vzdelávanie pracovníkov knižníc

Vzdelávací kurz pre pracovníkov Verejnej knižnice Michala Rešetku v Trenčíne i pracovníkov verejných knižníc Trenčianskeho kraja pod názvom Efektívna komunikácia vo vzťahoch pracovník – návštevník knižnice, pracovník – pracovník II nadviazal na jeho minuloročnú prvú časť. Tematicky pokračoval v zameraní na spoločenskú a psychologickú efektívnu komunikáciu v každodennom živote, na psychohygienu každodenného života a praktický nácvik zručností komunikácie v praxi knihovníka, zlepšenie osobnej i pracovnej kvality poslucháčov. I druhá časť kurzu sa konala vďaka finančnej podpore Fondu na podporu umenia, tentokrát vo výške 2 000 €. Pre efektívnejší a adresnejší dosah boli účastníci rozdelení do dvoch skupín, pričom každá skupina absolvovala 12 hodín kurzu.

U. fond
na podporu
umenia

Projekt podporil z verejných zdrojov
Fond na podporu umenia
Hlavný partner projektu

POZVÁNKA NA ODBORNÝ SEMINÁR

Fond na podporu umenia, Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne, Trenčiansky samosprávny kraj pozývajú na odborný seminár pre pracovníkov knižníc SR - Efektívna komunikácia.

Seminár bude v teoretickej časti zameraný na spoločenskú a psychologickú efektívnu komunikáciu, asertívne zvládanie záťažových a konfliktných situácií v pracovnom procese, psychohygienu, prevenciu syndrómu vyhorenia. Praktická časť – workshop účastníkom objasní reguláciu emócií, plné uvedomovanie (mindfulness), svojpomoc pri psychických ťažkostiach. Podujatie z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia sumou 1 500 €. Seminár sa uskutoční **17. 10. 2018** vo Verejnej knižnici Michala Rešetku v Trenčíne, Hasičská ul. 1 (podrobné informácie budú uverejnené na webe www.vkmr.sk).

U. fond
na podporu
umenia

Projekt podporil z verejných zdrojov
Fond na podporu umenia
Hlavný partner projektu

Komplexný rozbor činnosti verejných knižníc v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK s regionálnou pôsobnosťou za rok 2017

Aj v tomto roku sa vo Verejnej knižnici M. Rešetku v Trenčíne (ďalej VKMR) konal komplexný rozbor činnosti verejných regionálnych knižníc v zriaďovateľskej pôsobnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja za účasti zástupcov Slovenskej národnej knižnice (ďalej SNK), Trenčianskeho samosprávneho kraja (ďalej TSK) i zástupcov regionálnych knižníc (VKMR, Hornonitrianskej knižnice v Prievidzi, Považskej knižnice v Považskej Bystrici). Analyzoval a hodnotil sa uplynulý rok 2017. V celoslovenskom kontexte činnosť regionálnych knižníc zhodnotila I. Kílárová zo SNK v príspevku Analýza vývoja podmienok, činnosti a výkonov regionálnych knižníc SR so zameraním na štatistické údaje za rok 2017. **MET, Foto: archív VKMR**

Najkrajšie knihy Slovenska za rok 2017

Hlavným usporiadateľom tejto súťaže je BIBIANA, medzinárodný dom umenia pre deti v spolupráci s Ministerstvom kultúry SR, Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR, Slovenskou národnou knižnicou a Zväzom polygrafie na Slovensku. Do súťaže bolo prihlásených 160 kníh.

VÝSLEDKY

■ **Cena Ministerstva kultúry SR vydavateľstvu za celkovú výtvarnú a technickú kvalitu knihy:**

Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r.o., Bratislava za knihu Dušan Dušek – Alan Hyža: Memoria – Miznúce Slovensko

■ **Cena Ministerstva kultúry SR autorovi za vynikajúce ilustrácie:**

Svetozár Košický za knihu Beatrica Čulmanová: Slovenské povesti o strašidlách

■ **Cena Ministerstva kultúry SR autorovi za vynikajúcu grafickú úpravu:**

Peter Ďurík za knihu Ľubomír Longauer: Peter Ďurík – Typografia

■ **Cena Ministerstva kultúry SR vydavateľstvu za bibliofilské vydanie:**

IKAR, a.s., Bratislava za knihu Kamil Peteraj: Texty v obrazoch/Obrazy v textoch

■ **Cena Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR vydavateľstvu za učebnicu:**

LiberaTerra, s.r.o., Bratislava za knihu Zuzana Berová – Peter Bero: Matematika - Kamarátka násobilka

■ **Cena Zväzu polygrafie na Slovensku tlačiarňi za mimoriadne polygrafické spracovanie:**

NEOGRAFIA, a.s., Martin – Priekopa za knihu Ľubomír Longauer: Peter Ďurík – Typografia

■ **Cena BIBIANY vydavateľstvu za najkrajšiu detskú knihu:**

Egreš, o.z., Bratislava za knihu Lucia Kršková – Barbara Kršková: Nie je opica ako opica

■ **Cena Slovenskej národnej knižnice za študentskú prácu:**

Satoko Fukui za prácu Domáce dobrodružstvo

Hedviga Gutierrez za prácu Neboj sa!

Zuzana Skaličanová za prácu Kontradikcie

Romana Klementisová za prácu Ja a ja z vnútra

ZDROJE:

<http://www.mksr.sk/aktuality-ministerstva-kultury-36.html?id=1191>

<http://www.bibiana.sk/sk/novinky/najkrajšie-knihy-slovenska-2017>

PREČÍTALI SME ZA VÁS...

Aktuality zo sveta knižníc

Efektivita vynaložených prostriedkov na knižnicu

Mestská knižnica v Prahe, Univerzita Pardubice (Fakulta ekonomicko-správna) a Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici (Ekonomická fakulta) sa počas 3-ročného projektu zaoberali zisťovaním hodnoty služieb verejných knižníc pre spoločnosť. Projekt spolufinancovala Mestská knižnica v Prahe a Ministerstvo kultúry ČR v rámci dotačného programu VISK. Pri zisťovaní efektivity vynaložených finančných prostriedkov na knižnicu boli dôležitým zdrojom čitateľa. Vypĺňali dotazníky s otázkami, koľko im knižnica ušetrila financií pri ich poslednej návšteve knižnice, koľko by boli ochotní zaplatiť za niektorú zo služieb knižnice, koľko by boli ochotní prijať ako kompenzáciu za neexistenciu služieb knižnice. V ďalšom prieskume sa respondenti vyjadrovali k hodnote výpožičky konkrétnej knihy, koľko času a financií by vynaložili, keby si knihu museli zaobstaráť nejakým iným spôsobom. Na otázku, či sa knižnica oplatí, výsledky projektu odpovedali – určite. Každá návšteva knižnice predstavovala pre čitateľa úsporu 742 Kč. Viac o projekte na webe

www.hodnotaknihovny.cz, kde sú uverejnené príručka, kalkulátory, dotazníky a ďalšie dokumenty na stanovenie hodnoty vašej knižnice.

ZDROJ: www.hodnotaknihovny.cz

S knižkou do života

V tomto roku sa Zväz knihovníkov a informačných pracovníkov ČR pripája k projektu Bookstart pilotnou verziou projektu pod názvom S knižkou do života. Čo je Bookstart? Medzinárodný projekt na podporu čítania, ktorý sa realizuje už 25 rokov asi v dvadsiatich krajinách sveta. Spočíva

v obdarovaní novorodených detí a ich rodičov balíčkom knižiek. Na tento knižný darček nadväzujú ďalšie aktivity na podporu čítania v ranom detstve. V Českej republike nie je projekt Bookstart neznámy, niekoľko knižníc už mnoho rokov napĺňa jeho princípy, avšak v roku 2018 sa k Bookstartu oficiálne pripojil pilotným projektom Zväz knihovníkov a informačných pracovníkov ČR a prostredníctvom neho zatiaľ 120 verejných knižníc. Cieľmi projektu sú napr. podporiť rozvoj verbálnych schopností detí, zlepšiť vzťah ku knihe a čítaniu najmladšej generácie, pomôcť rodičom, aby pochopili význam čitateľských zručností pre intelektuálny a citový rozvoj dieťaťa, ponúknuť rodičom podporné služby knižníc, priestor pre zdieľanie s ostatnými rodičmi, zorientovať rodičov v ponuke kvalitnej detskej literatúry, inovovať a rozširovať služby knižníc pre najmladších a ich rodiny, budovať čitateľskú komunitu... Cieľovou skupinou sú deti do konca predškolského veku, po nástupe do prvej triedy deti čaká Knižka pre prváčika - ďalší projekt Zväzu knihovníkov a informačných pracovníkov ČR.

ZDROJ: Houšková Zlata: S knižkou do života (Bookstart). In Čtenář, 2018, roč. 70, č. 3, s. 96-98

Letná čítareň napĺňa prvú päťročnicu

„Ak čítanie nevyplýva na náš život, konanie a myslenie, tak je škoda čítať,“ povedal ruský dramatik Anton Pavlovič Čechov. Jeho výrok je stále aktuálny v trenčianskej knižnici, kde opäť otvorili letnú čítareň.

Oázu pokoja v područí hradu Matúša Čáka otvorili v pondelok 4. júna. Oblúbená služba vo dvore Verejnej knižnice M. Rešetku (VKMR) na Jaselskej ulici je tradične dostupná pre všetkých a bezplatne až do 6. septembra 2018 každý pondelok a štvrtok od 10.00 do 16.00 h.

Aj tento raz sa návštevníci môžu tešiť na atraktívne čitateľské menu, priebežne dochucované takmer päťdesiatimi titulmi periodik a knihami z burzy. Počet denníkov, týždenníkov, obecných a mestských novín,

odborných časopisov či voľno-časových magazínov uspokojí kritériá čitateľov všetkých žánrov.

Letnú čítareň zmodernizovalo počas uplynulých štyroch ročníkov viacero novi-

niek. Komfort v podobe úkrytu pred priamymi slnečnými lúčmi poskytuje rolovateľná markíza. K navodeniu autentickej atmosféry zase slúžia drevené držiaky na tlačoviny, pripomínajúce rekvizitu z pôvodnej čítarene, ktorá tvorí súčasť knižnično-informačných služieb trenčianskej knižnice od januára 1937.

Projekt knižnice pod holým nebom spustila VKMR v júni 2014 po vzore viacerých európskych i slovenských miest. Doteraz letnú čítareň navštívilo 1489 záujemcov. Lokalita v historickom centre mesta spĺňa oddychovú i poznávaciu funkciu. V prípade priaznivého počasia sa osvedčila ako žiadané dejisko besied s osobnosťami kultúrneho života. **PM, Foto: archív VKMR**

Slovník regionálnych osobností naberá reálne kontúry

Požiadavky na informácie o regionálnych osobnostiach sú stále častejšie a naliehavejšie.

V trenčianskom regióne doposiaľ nevyšiel ucelený slovník významných osobností 20. storočia, preto Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne (regionálne dokumenty a bibliografia) – Informačné miesto Trenčianskeho samosprávneho kraja plánuje v druhej polovici roka 2018 takýto slovník vydať.

Zámerom projektu je zdokumentovať

a následne vydať publikáciu, ktorá by obsahovala informácie o významných Trenčanoch 20. storočia, a tým vyplniť chýbajúce miesto v odborných reáliách. Cieľom vydania slovníka je priblížiť životné osudy a významné činy Trenčanov, ktorí si zasluhujú obdiv a úctu, a ktorý bude prostriedkom na ďalšie štúdium a dopĺňanie vedomostí.

Slovník bude obsahovať abecedne usporiadané heslá s biografickými údajmi, krátkym životopisom a údajmi o tvorbe a diele osobnosti. Úplnosť mu dodá zeme-pisný register a register povolání. V slovníku budú zaradené osobnosti mesta Trenčín

s uzavretým životom a dielom.

Slovník bude určený na študijné účely, prínosom bude pre širokú verejnosť i školskú mládež ako učebná pomôcka v oblasti regionálnej výchovy, s cieľom vzbudiť záujem o hlbšie poznanie dejín nášho mesta.

Vydanie slovníka má ambíciu poskytnúť východisko pre rozšírenie oblasti zdokumentovania významných osobností z hľadiska regiónu alebo iného historického obdobia.

Slovník bude vydaný s finančnou podporou mesta Trenčín.

PETRA DOMBAIOVÁ, Foto: ilustračné

HORSKÝ NOSIČ A ZÁCHRANÁR JAROSLAV ŠVORC: „Pýtali sa ma, či to robím za trest“

Predseda Tatranskej horskej služby (DZ) JAROSLAV ŠVORC (65) vyše štyridsať rokov zachraňuje turistov vo Vysokých Tatrách. Dve desaťročia pôsobil ako vysokohorský nosič na Chate pod Rysmi. O zopár veselých i smutných zážitkov sa podelil počas besedy v trenčianskej knižnici, kde predstavil aj svoje knihy *Spod krošne veselo i vážne*; *Smrť si nevyberá*.

• **Pochádzate zo Štrby, v obci pod Tatrami žijete dodnes. Váš vzťah k horám asi musel začať láskou na prvý pohľad...**

Así áno. Keď sa z domu pozriem von oknom, ako na dlani mám jednu z najkrajších tatranských dolín – Mengusovskú dolinu so štítom Risy (2503 m). Lenže mne nikdy nestačil pohľad z okna. Vždy som túžil vidieť, čo sa tam nachádza.

• **Viete si vôbec predstaviť život bez takejto hnacej sily?**

Sládkovič napísal: „Beda, kto v mori vidí len vodu, kto nepočuje nemú prírodu, kto v skalách vidí len skaly.“ Keby som sa narodil pri mori, možno by som bol námorníkom alebo rybárom. Nad životom bez hôr však neuvažujem. Trochu iné je to v prípade Tatier. Tie sú srdcová záležitosť. Na lyžovačke v Dolomitoch ma očarila tamjšia príroda, no keď sa mi na spiatocnej ceste pred očami objavil Kriváň (2494 m), cítil som, že som doma.

• **Kým vás prijali k tatranským záchranárom, ste si na prácu vo vysokohorskom teréne zvykali ako nosič na Chate pod Rysmi. Je pravdou, že vás od tejto fyzicky náročnej činnosti priatelia odhovárať? Prečo ste im nedali za pravdu?**

Pomenoval by som to dvoma slovami – posadnutosť námahou. Nieкто je posadnutý fotením, nieкто tým, že musí siahnuť až za hranicu svojich možností. V mojom prípade to začalo zvedavosťou a trochu aj závisťou na kamaráta – nosiča. Mal som vtedy 27 rokov. Napokon sa z jednej vynášky stalo takmer dvadsať rokov a 55 tisíc vynesenej kíl. Priatelia ma varovali, že si zničím zdravie. Dnes ich stretávam s francúzskymi barlamami. To, čo som zažil ako vysokohorský nosič, je najkrajšie, čo som zažil v horách. Práca na hranici fyzických síl ma naučila, že jedinou istotou, na ktorú sa môžem spoľahnúť, sú moje nohy, ruky a hlava.

• **Do akej miery ste si trasu na najvyššie položenú horskú chatu na Slovensku (2250 m) dokázali vychutnávať s desiat-**

kami kilogramov materiálu na chrbte?

Na Chatu pod Rysmi som vyšiel približne sedemsto krát. Môžem povedať, že každý výstup bol odlišný. Raz bolo iné počasie, inokedy ľudia. Striedali sa rôzne pocity. Vždy je čo objavovať. Keď sa tam vyberiem zajtra, znova uvidím niečo nové. Hore sme ani nepostrehli, že prebehla nejaká revolúcia. Nič vás nezaťažuje, máte úplne čistú hlavu. Možno práve to mi pomohlo k napísaniu knihy o živote vysokohorských nosičov *Spod krošne veselo i vážne*. Ilustroval ju režisér a cestovateľ Pavol Barabáš, ktorý kedysi robil vynášky na Zbojnícku chatu.

• **Skúste spod tej krošne teda vytiahnuť niečo veselé.**

Turistov, ktorých som stretal, väčšinou zaujímala váha krošní, ale neraz išli otázkami aj proti logike. Keď som napríklad niesol plynové fľaše, pýtali sa, či sú prázdne alebo plné. Odvetil som, že prázdne a hore do nich plníme vysokohorský vzduch, ktorý sa potom využije pri operáciách v nemocnici v Poprade. Jednu turistku som počas prestávky pri chodníku dokonca presvedčil, že vrece zemiakov, ktoré mám naložené, nesiem dolu. Uverila, že hore ich pokusne pestujeme pre výskumný ústav. Občas som čelil aj otázkam, či to robím za trest...

• **Čo vás nasmerovalo k horskej službe?**

Prvým impulzom bola situácia z augusta 1973. Ako začínajúci horolezec som sa stal prvý raz svedkom tragédie. Skupinu turistov zasiahol blesk v Bystrom sedle. So skúseným členom horskej služby sme tam našli mŕtveho muža so ženou v šoku. Keď sme ju znášali dole, prebrala sa a chcela vedieť,

či jej manžel trpí. Odpovedali sme, že ne-trpí. Ďalší šok som zažil na druhý deň, keď som sa v novinách v súvislosti s týmto nešťastím dočítal, že manželka boli v Tatrách na svadobnej ceste. Dodnes si pamätám ich mená. Zapôsobilo to na mňa tak silno, že som sa pridal do radov horskej služby.

• **Tatranská horská služba – dobrovoľný zbor pôsobí na území Vysokých Tatier popri Horskej záchranej službe. Vaša koexistencia však neraz pripomína súboj dvoch kohútov o smetisko.**

Je pravdou, že momentálne náš vzťah nie je taký, aký by mal byť. Povieť k tomu len toľko, že, ak ide o život a zdravie, treba využiť všetky možnosti, ktoré sa ponúkajú. Bez ohľadu na to, kto si do štatistiky urobí čiarku. Tak, ako profesionálna horská služba, aj dobrovoľná patrí pod sekciu krízového manažmentu Ministerstva vnútra SR.

• **Môžete priblížiť, ako vaša pohotovosť vyzerá v praxi? Máte nejakú základňu?**

Dobrovoľní záchranári v minulosti nikdy nemali svoje strediská, pretože spolupracovali s profesionálnou horskou službou, ktorá má stály dispečing, sklad, vlastnú techniku a záchranný materiál. Dnes naše dobrovoľné združenie často vykonáva záchranné akcie samostatne. Máme sedemdesiat dobrovoľníkov, zabezpečujeme svahy v štyroch lyžiarskych strediskách. V každom z nich máme svoju stanicu, kde máme záchranný i zdravotnícky materiál a spojovacie prostriedky. Okrem toho máme v Starom Smokovci prenajaté garáže s autom, snežnými skútrami a technikou nevyhnutnou pre našu činnosť.

• **A konkrétnejšie? Na základe ktorých podnetov najčastejšie vyrážate do terénu?**

Kedysi existoval takzvaný telefonický pavúk. Službukonajúci v centrále dostal správu o nehode a zavolať užšiemu okruhu kolegov. Každý z nich potom ďalším. V Smokovci, kde sa nachádza centrála horskej služby bývalo zvykom, že sa rozozvučala siréna. Mnohí záchranári kedysi pracovali ako čašníci či kuriči v hoteloch. Keď počuli sirénu, vybehli do záchranej akcie. Dnes si to nikto nemôže dovoliť, ťažisko je zastúpené profesionálnou zložkou. No stále sú prípady, kedy sú zvolávaní dobrovoľníci. Ročne takto absolvujeme asi 400 zásahov. Napríklad pri veľkých lavínových nešťastiach je potrebných aj štyridsať záchranárov.

• **Z akých prostriedkov je vaša činnosť financovaná?**

Naše občianske združenie je súčasťou integrovaného záchranného systému. Podľa dotácie, ktorú sme dostali vlni vychádza, že pre štát má jeden dobrovoľný záchranár hodnotu sedem eur na mesiac... Šťastie preto skúšame aj v medzinárodných projektoch. Najviac nám na činnosť prispievajú rodinné rozpočty našich členov. To je najistejší zdroj financovania.

• **Ako vysokoškolský pedagóg ste žiarivým príkladom záchranára, ktorý dbá na prevenciu. Pridržiavali ste sa tohto leitmotívu aj pri písaní knihy *Smrť si nevyberá* o záchranných akciách Horskej služby vo Vysokých Tatrách?**

Deti aj hotelových hostí učíme, ako sa správať v horskom teréne. Organizujeme tiež lavínové kurzy pre verejnosť. Súčasťou prevencie je i moja kniha. Popisuje päťdesiat záchranných akcií. Ak si človek prečíta tragické prípady, medzi riadkami vycíti, prečo sa tie drámy dohrali až do tragického konca. Ale nechcem, aby ľudia zanevreli na

hory. Hory sú na to, aby sme ich spoznávali, pretože vždy viac prinášajú ako berú. Len treba vedieť, že majú dve strany mince. Jednu krásnu, druhú nebezpečnú.

• **Aké základné podmienky musí splniť uchádzač o miesto vo vašom záchrannom zbore?**

Uchádzač by mal pochádzať z Tatier, aby bol v prípade potreby čo najskôr k dispozícii. Ďalšou podmienkou je stopercentný zdravotný stav. Pokiaľ ide o ženatého muža, potrebuje tolerantnú manželku. Ak je ešte slobodný, musí počítať s tým, že najbližších pätnásť rokov si nenájde priateľku, lebo na to nebude mať čas. Okrem toho sa vyžadujú základy skialpinizmu, horolezectva a znalosť tatranského prostredia. V priebehu roka potom u nás záujemca absolvuje viacero kurzov a previerok vrátane školenia evakuácie z lanovky.

• **Prejdime k niektorým situáciám, keď sa turistika vo vysokohorskom teréne môže zmeniť na nočnú moru. Čo treba, resp. netreba robiť, keď nás tam prekvapí búrka?**

V prvom rade je dôležité sledovať predpoveď počasia, aby sme jej predchádzali. Aj bezoblačná obloha sa v horách môže v priebehu krátkej doby zmeniť. Keď už vás predsa zastihne búrka, treba sa zbaviť akejkoľvek techniky – mobilu, kamery, fotoaparátu, ale takisto i kovových vecí, ako sú skoby či karabíny. Nemám na mysli veci zahodiť, ale vložiť ich do batohu, položiť na zem a vzdialiť sa. Dôležité je neskrývať sa pod prevismi a opustiť miesta, kde sú reťaze.

• **Číslo Horskej záchranej služby 18300 síce mám poznačené, lenže čo ak uviaznem v nejakej oblasti bez signálu mobilného operátora?**

Ak idete na túru, oznámte to svojej rodine a tiež tam, kde ste ubytovaní aj s predpokladaným časom príchodu. Ak sa dovedy

nevrátite, automaticky dostáva echo horská služba a začína pátranie. Nikdy by ste nemali chodiť na túru osamote. Dovolím si tvrdiť, že ak by turisti chodili aspoň dvaja, tak moja knižka *Smrť si nevyberá* by bola o polovicu tenšia.

• **S týmto určite súvisí aj otázka (ne)primeraného výstroja.**

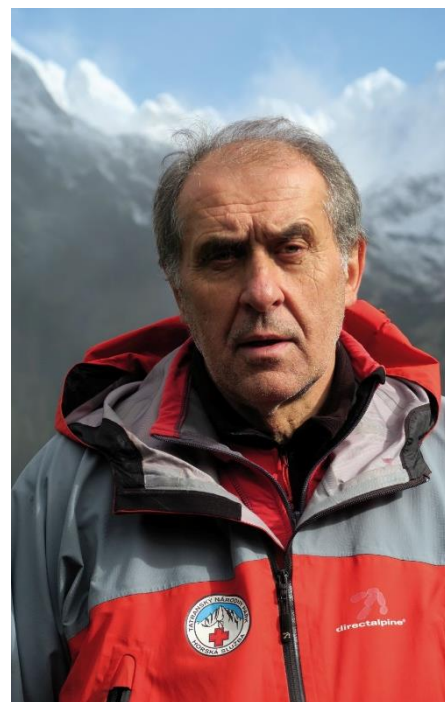
Fandím každému, kto lezie do kopcov. Lenže, čo si myslieť o človeku, ktorého som na vrchole Kriváňa stretol v plavkách? Ráno sa šiel vykúpať do Štrbského plesa, uvidel dav ľudí zo zubačky, tak sa pridal k nim. Z hľadiska výkonnosti je to obdivuhodné, z hľadiska úvahy je to pacient súci na psychiatrii. Oveľa viac ako podcenenie schopností z nevedomosti ma mrzí ignorovanie upozornení. Potom platí: „Komu niet rady, tomu niet pomoci“. Raz som na túre stretol Poliaka, mal obuté vietnamky, na batohu sa mu hompáľali vibrámy. Tak sa ho pýtam, že na čo sú mu tie topánočky. Vraj na horšie časy. Tak som mu poprial, aby sa ich dožil.

• **Kedy vám osobne bolo v horách najťažšie?**

Hory prajú pripraveným. Či už psychicky, fyzicky alebo technicky. Jedna z najťažších záchranných akcií, ktorú som zažil, sa odohrala v Galérii Ganku, čo je povestná horolezecká stena vo Vysokých Tatrách. Tam sa skĺbilo všetko zlé – noc, ťažký terén, veľká vzdialenosť, hmla, búrka. Došlo k nešťastiu dvoch horolezcov. Obaja prežili, jeden zostal paralyzovaný na vozíku. Lekári nám vždy prízvukovali, že najskôr zachraňujeme život, až potom zdravie. Dlh som tomu nechápal.

STANISLAVA CHUPÁČOVÁ, PM

Foto: archív JŠ, VKMR

Skrúcaný na Trenčín nedá dopustiť, vyhábal sa záhradným prácam

Štefanovia vraj majú bujnú fantáziu a skvelé nápady. So ženami, ktoré rýchlo okúzlia svojim šarmom, dlho nezotrávajú. Bývajú priberčiví, ale iba do okamihu, kým nepríde sebavedomá žena, ktorá uloví ich...

Do akej miery sa charakteristika mena zhoduje s realitou u Štefana Skrúcaného (58) sme zisťovali v trenčianskej knižnici, kde pokračujú v besedách s osobnosťami kultúrneho života.

ČÍTA LITERATÚRU FAKTU

Okná do duše verejne známych ľudí otvára talkšou Zuzany Mišákovéj s názvom Povedz mi, čo čítaš a ja ti poviem, kto si... Ako poznamenala protagonistka Mestského divadla Trenčín, s organizátormi si stanovili za cieľ priviesť do knižnice hostí, ktorí na rozdiel od spisovateľov pôsobia v inej oblasti, no s literatúrou sú spätí viac, než by sa na prvý pohľad mohlo zdať.

V tohtoročnej premiére absolvoval čitateľskú spoveď Štefan Skrúcaný. Rodák z Trenčína, ktorý už takmer tri desaťročia žiari v televízii a rozhlase si pamätá, že jeho prvou prečítanou knižkou bol Smelý zajko v Afrike od Jozefa Cígera-Hronského. Nasledovali verneovky a mayovky. Zlom nastal v tínedžerskom veku. „Za sociku sme museli čítať rôzne záležitosti angažovaných autorov. To vo mne trochu ubilo lásku k literatúre. Dnes najradšej čí-

tam literatúru faktu. V hlave zaplňam biele miesta z dejepisu, ktorý som v škole podcenil,“ povedal Skrúcaný.

HOKEJ, FUTBAL I KANOISTIKA

Obľúbený herec a humorista vyrastal v Biskupiciach. Po troch rokoch sa s rodičmi presťahoval na Sihot' do bytu na Švermovej ulici. Medzi hokejovým a futbalovým štadiónom sa podľa vlastných slov cítil lepšie, než na záhrade pri starorodičovskom dome. „Miloval som ostrov, kam sme sa v lete chodievali kúpať, potom plaváreň, v podstate celú časť od elektrárne po vodákov. Dva roky som dokonca jazdil na kajaku. Každý šport som tu však robil len chvíľku, pri ničom som nevydržal.“ Ako dodal, Trenčín stále považuje za svoj domov. Keď ho však opúšťal po maturite na stavebnej priemyslovke v roku 1979, netušil, že by sa raz mohol živiť práve čítaním literatúry.

Po dvoch semestroch na Slovenskej vysokej škole technickej v Bratislave presedlal na štúdium herectva na Vysokej škole múzických umení. „Možno na to mala vplyv učiteľka Mackovičová, ktorá ma na základnej škole prihlásila na spevácku súťaž, ktorú som vyhral. A možno k tomu prispeli aj kurzy spoločenského tanca u Dušana Pašku. Krátko na to som začal spolupracovať s trenčianskymi ochotníkmi, s ktorými sme zvíťazili na československej

prehliadke amatérskych divadiel,“ spomína Skrúcaný. Na Divadelnej fakulte VŠMU sa však hrala iná liga. Vedúceho ročníka robil nádejným hercom Mikuláš Huba, do tajov recitácie ich zasnáročoval Viliam Záborský, výučbu pohybu v priestore mal pod palcom ďalší národný umelec Karol Zachar. „A tak som sa vrátil k literatúre a k veciam, ktoré som kedysi nevedel dočítať,“ sebakriticky dopĺňa komik so speváckym a imitátorským talentom.

ČERPAL Z HUMORU WILLYHO WEBERA

Skrúcaný si získal publikum prostredníctvom hudobno-slovného programu Fujařová šou. Na výslnie ho vyniesla dlhoročná spolupráca s Miroslavom Nogom, Jaroslavom Filipom, Stanom Radičom a Raštom Piškom v rozhlasovej relácii Apropos, ktorú neskôr preniesli na televízne obrazovky. Venovali sa prevažne politickej satire s ambíciou zabávať inteligentne a bez nadávok. „Stano Radič bol na to veľký cenzor, neznášal humor okolo pása, či už spredu alebo zozadu. No vyskytli sa aj prípady, že sme na hrubú diery museli použiť hrubú záplatu,“ podotkol s úsmevom trenčiansky rodák a pripomenul, že vystúpenia neraz niesli rukopis aj ďalšieho Trenčana – humoristu a novinára Viliama „Willyho“ Webera.

PETER MARTINÁK; Foto: archív VKMR

Článok bol uverejnený v Trenčianskych novinách (roč. 59, č. 15/2018, s. 13)

Historik Kučera: Škola je to, čo sa udeje medzi učiteľom a žiakom

V priestoroch piaristického gymnázia v Trenčíne uviedli knižku o Matúšovi Kučerovi (85). Slávnostne aj symbolicky. Jedného z najrešpektovanejších slovenských historikov začali práve tu pred sedemdesiatimi rokmi fascinovať humanitné vedy. Medzi riadkami nechýbajú ani spomienky na vtedajšieho provinciála piaristov na Slovensku. „Jozef Branecký ma učil dejiny, práve on svojimi knihami urobil z Trenčína historické mesto,“ hovorí bývalý minister školstva, ktorý stál pri vzniku samostatnej Slovenskej republiky.

REPORTÉRA A VLKA ŽIVIA NOHY

Rozprávanie o živote a diele profesora M. Kučeru spracoval Ján Čomaj. Autor literatúry faktu má na svojom konte viacero diel o významných Slovákoch vrátane spisovateľa Vojtecha Zamarovského či herca Štefana Kvietika.

V tomto prípade však príbeh doplnil výberom vedeckých prác. Svojho hrdinu predstavuje s citom pre detail. Vďaka osobnému poznaniu čitateľovi z prvej ruky približuje, ako odborne rástol a zároveň, ako sa vynárali naše dejiny. Kučerovo postavenie v slovenskej historickej vede vyjadruje samotným názvom knihy – Knieža Matúš. „Podstatou som novinár. Reportéra a vlka živia nohy. Keď po šesťdesiatke človek stráca mobilitu, reportáž musí nechať mladším. Tak som prišiel na to, že by bolo dobré spraviť akúsi veľkú reportáž, povedzme, že napísať osud človeka,“ ozrejmil sedemnásobný laureát medzinárodnej Ceny Egona Erwina Kische. Ako dodal, Kučera je rodený rozprávač, čím mu pri písaní výrazne uľahčil robotu.

NEOBYČAJNÁ BIOGRAFIA

Publikovaniu predchádzal spoločný pobyt

redaktora a respondenta v tvorivo-rekreačnom zariadení Literárneho fondu v Piešťanoch. Konštatovanie, že Čomaj vo finálnej fáze zohral len úlohu zapisovateľa, je podľa Kučeru príliš skromné. „Nebyť vedomostnej bázy, životných skúseností, kultúrneho rozhľadu a invencie, ktoré Janko do celku vložil, text by bol suchý. Nehovoriac o neoceniteľných výstupoch k ďalším ľuďom a spoločenským témam. Ďakujem za ten výber, je vynikajúci,“ kontroval počas slávnostného uvedenia knižky.

V KOSTOLE KOŠTOVALI VÍNO

Napriek tomu, že M. Kučeru v roku 1992 zvolili za poslanca Federálneho zhromaždenia, v ktorom hlasoval za rozdelenie československej federácie, a neskôr pôsobil ako veľvyslanec SR v Chorvátsku, resp. Bosne a Hercegovine, autori sa dohodli, že politiku z rozprávania vynechajú. O to väčší priestor prenechali spomienkam na prvé kontakty s históriou – učiteľkou života. Rodák z Mojštína ich nadväzoval v meste pod hradom Matúša Čáka, kde od roku 1942 študoval na chlapčenskom piaristickom gymnáziu. „Prišiel som sem ako dedičan, ktorý sa prvýkrát viedol vlakom. Rehoľa bola demokratická. Naši učitelia boli síce duchovné osoby, ale všetci mali vzdelanie zo svetských vysokých škôl a veľa z nich študovalo v zahraničí. So spolužiakmi sme bývali v konvikte, v kostole sme chodili miništrovať pánu provinciálovi Braneckému, no ešte predtým sme okoštovali, aké víno nalieva,“ oprášil zážitky z Trenčína uznávaný odborník na slovenské stredoveké dejiny.

PETER MARTINÁK; Foto: archív VKMR

Článok bol uverejnený v *Trenčianskych novinách* (roč. 59, č. 25/2018, s. 8)

Novú knižku Jána Čomaja (vľavo) uviedla medzi čitateľov poetka Margita Ivaničková (vpravo)

FOTOGALÉRIA PODUJATÍ V TRENČIANSKEJ KNIŽNICI V 1. POLROKU 2018

Noc literatúry v Trenčíne s Mariánom Leškom

Noc literatúry v Trenčíne s Mariánom Leškom (v kaviarni Da Vinci)

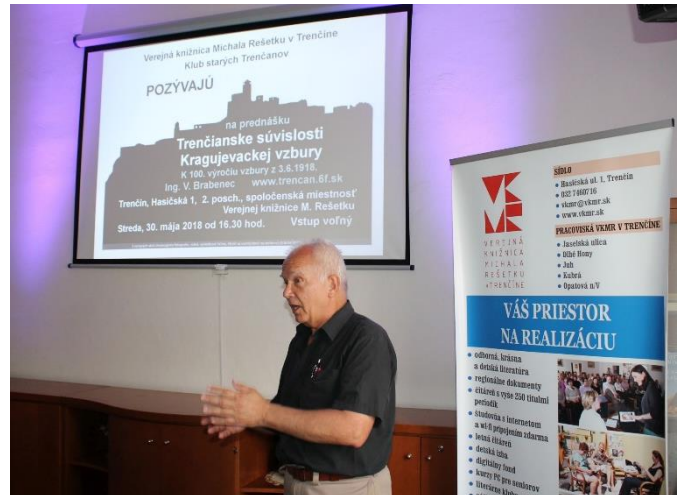
Beseda s Hanou Repovou o knihe Boh plače potichu

Talkšou „Povedz mi, čo čítaš...“ s hokejistom Brankom Radivojevičom

Beseda s Róbertom Margočom o cestovaní po Pakistane a severnej Indii

Prednáška Vojtecha Brabenca o trenčianskych súvislostiach Kragujevackej vzbury

Beseda detí s Vandou Rozenbergovou (nielen) o jej knižke Websterovci

Beseda s Oľgou Škvareninovou o tom, ako úspešne komunikovať

Nový literárny počin predsedu LK Omega v Trenčíne

JÁN MARŠÁLEK: KRISTUS PRICHÁDZA

šťastný, spokojný, naplnený a radostný život, súčasný človek má radšej veci povrchné, hmotné, po ktorých môže siahnuť svojím hmatom a zmyslami, ale bez hlbokého duchovného základu sa šťastne žiť nedá. Autor vychádza z toho, že Boh je pre každodenný život človeka a život ľudskej spoločnosti nevyhnutný. Že existuje nielen to hmotné, čo je hmatateľné a viditeľné ľudským očiam. Otázky viery a existencie Boha patria k základným v živote každého človeka, aj kresťana, ktorý sa nielen pýta, ale na ne odpovedá svojím životom a konaním, ktorý má vplyv i na tých ľudí, s ktorými sa stretáva a komunikuje, s ktorými prežíva život.

Pripomína dvetisícročnú skúsenosť kresťanstva, ktoré vyformovalo mnoho osobností a malo vplyv na spoločenský život národov, rodín i osobností, ktoré pozitívne ovplyvnili chod sveta a významne ich obohatilo. Verí v zmysel ľudských dejín, ktoré majú svoj cieľ, počiatok i koniec a v tomto rámci má zmysel aj ľudský život, ľudská práca, námaha a obeta. Ježiš prichádza, aby nám ozrejmil veľkú pravdu o živote. Z jednotlivých úvah možno vycítiť duchovnú hĺbku a životnú

múdrosť autora, ktorý ponúka v knihe 33 zamyslení o podstate života a dôležitosti duchovného života a vernosti Bohu, Kristovi a jeho Cirkvi. Kniha má 160 strán, je vydaná v pevnej väzbe s farebnou obálkou. Je výborne pripravená formou i obsahom, nie je šitá rýchlou ihlou.

Môže jej porozumieť každý, komu sú blízke slová Ježišovho evanjelia a chce sa im v živote podriaďovať, stačí po nej siahnuť a začítať sa do myšlienok uvedených v nej. Každý ňou bude určite obohatený a posilnený do každodenných zápasov o dobro, pravdu, spravodlivosť, lásku... Vďaka patrí autorovi za jeho odhodlanie a ochotu podeliť sa s nami, jej čitateľmi, i všetkým, ktorí sa na jej vydaní podieľali, za ich úsilie v prospech dobrej veci i keď vzhľadom na okolnosti dnešného spôsobu života ťažko možno očakávať, že osloví široké vrstvy čitateľov. Autor píše v závere úvahy Môže Boh zomrieť: "Kresťan musí rátať s odporom sveta. Ak by sa stretal len so súhlasom, musel by skúmať, či naozaj vyznáva a hlása celé evanjelium."

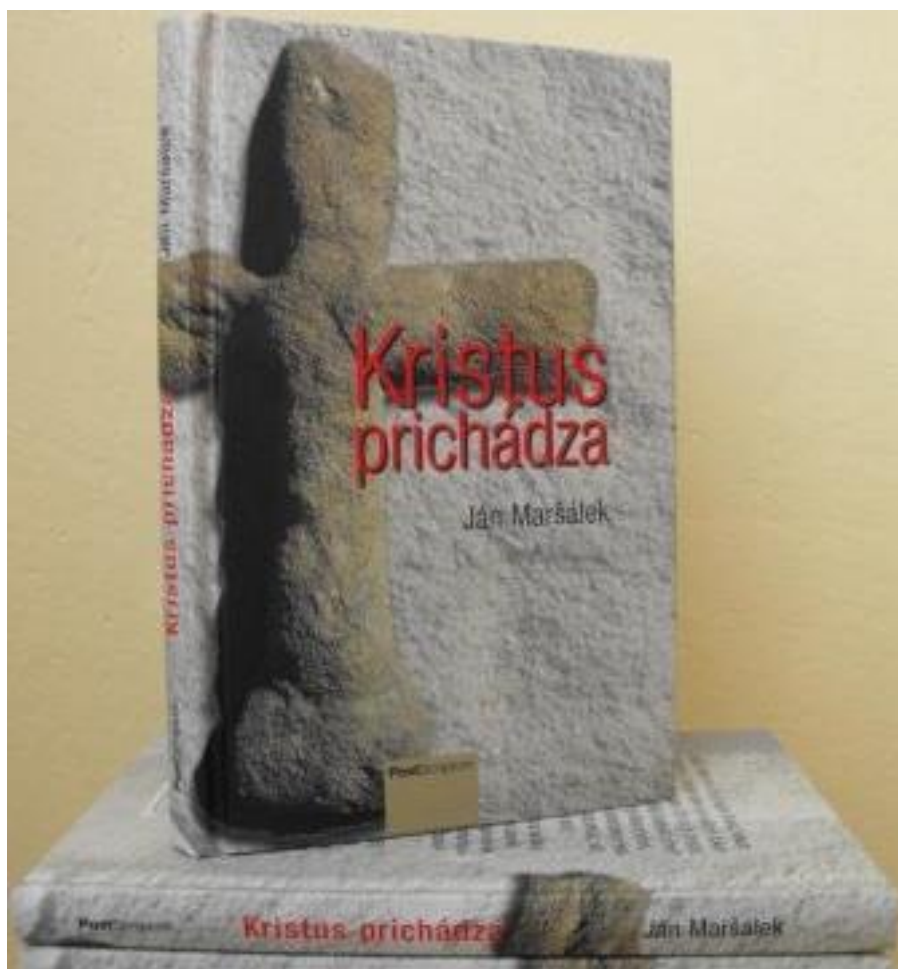
ĽUDOVÍT KOŠÍK; Zdroj: hlavnespravy.sk

Foto: archív VKMR, priestornet.com

Vo vydavateľstve PostScriptum v týchto májových dňoch vyšla nová kniha publicistu, spisovateľa a básnika Jána Maršálka, Kristus prichádza. Ide o zrelé zamyslenia sa nad otázkami viery, zmyslu života ale predovšetkým nad osobou Ježiša Krista a jeho poslanstvom, ktoré nám zanechal a jeho aplikáciou v dnešnej dobe, na začiatku tretieho tisícročia kresťanstva.

Autor vo svojich zamysleniach vychádza zo Sv. Písma, z Ježišovej reči a jeho učenia a opiera sa o názory mnohých významných kresťanských mysliteľov z celých dejín kresťanstva, včítane tých súčasných, ako napríklad sv. Augustín, Benedikt XVI. Daniel-Rops Henri, Fiodor Michailovič Dostojevskij, Gilbert Keith Chesterton, Ján Pavol II., sv. Ján z Kríža, Ján Chryzostom Korec, Paul Johnson, Giovanni Papini, Blaise Paschal, Vladimír Sergejevič Soloviov, Alexander Solženicyn, Lev Nikolajevič Tolstoj a viacerých ďalších. Skúsený autor má odpovede na otázky, ktoré si kladie súčasný mysliaci človek premyslené, premeditované, premodlené, prežité a nastudované a ponúka čitateľom vlastné odpovede na ne, vo forme zrelej úvah na zamyslenie, ale predovšetkým ako námet na život v dnešnej dobe.

Nie je dnes veľmi v kurze zamýšľať sa nad hodnotami, na ktorých je možné stavať

AUTORSKÉ ČÍTANIE POÉZIE A ROZHOVORY O POÉZII

sprievodné podujatie medzinárodného výtvarno-literárneho sympózia Ora et Ars Skalka 2018

Mesto Trenčín
Verejná knižnica Michala Rešetku
a Trenčianske osvetové stredisko
v zriaďovateľskej pôsobnosti Trenčianskeho
samosprávneho kraja

pozývajú na

autorské čítanie poézie a rozhovory o poézii

s Rudolfom Dobiášom a účastníkmi
literárnej sekcie sympózia
ORA ET ARS – SKALKA.

Moderuje:
Janka Poláková.

20. 6. 2018
o 11.00 hod.

v Spoločenskej
miestnosti Verejnej
knižnice Michala
Rešetku v Trenčíne,
Hasičská 1.

vstup voľný
...

foto: Janka Poláková - 2018

Hostia: Ľubomíra Miháliková, Lydie Romanská,
Vladimíra Teslíková, Rudolf Dobiáš.
Foto: archív VKMR

Hlavný partner:
u. fond
na podporu
umenia
Z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia

TRENČÍN

Dve významné ocenenia pre spisovateľa Antona Baláža

Za dlhoročnú prozaickú tvorbu v oblasti románovej spisby s tvorivými presahmi do rozhlasovej dramatiky a televíznej a rozhlasovej scenáristiky získal Anton Baláž Cenu ministerky kultúry SR za rok 2017. Cenu mu odovzdala ministerka Ľubica Laššáková na slávnostnom podujatí 14. júna 2018 v Bratislave.

V júni 2018 A. Balážovi navyše udelili prestížnu Cenu Literárneho fondu za rok 2017 za román *Povedz slovo čisté*.

Anton Baláž od roku 2013 trvale žije v Hrašnom, stal sa tak aj našim regionálnym autorom, zúčastňuje sa literárnych podujatí, ktoré organizuje trenčianska knižnica a pri tvorbe nových diel často využíva aj náš knižničný a časopisecký fond.

SF; Foto: culture.gov.sk

VEREJNÁ KNIŽNICA MICHALA REŠETKU V TRENČINE, TRENČIANSKY SAMOSPRÁVNÝ KRAJ a MESTO TRENČÍN vyhlasujú výsledky XVI. ročníka literárnej súťaže žiakov ZŠ a 8-ročných gymnázií Trenčianskeho kraja

PÍSEM, PÍŠEŠ, PÍŠEME...

POÉZIA

Kategória I

1. miesto: **Kristína STACHOVÁ** (ZŠ Tematínska, Nové Mesto nad Váhom)
2. miesto: **Samuel Pavol STRAKA** (ZŠ s MŠ R. Hečku, Dolná Súča)
3. miesto: **Patrik DÚCKY** (ZŠ Gorazdova, Bánovce nad Bebravou)

Kategória II

1. miesto: **Gabriel BULAT** (ZŠ SNP, Považská Bystrica)
2. miesto: **Janka SOVÍKOVÁ** (ZŠ SNP, Považská Bystrica)
3. miesto: **Hana VENDŽÚROVÁ** (ZŠ s MŠ R. Hečku, Dolná Súča)

Kategória III

1. miesto: **Ján PLACHÝ** (ZŠ Mariánska, Prievidza)
2. miesto: **Veronika PLACHÁ** (ZŠ Mariánska, Prievidza)
3. miesto: **Filip ROS** (ZŠ R. Kaufmana, Partizánske)

PRÓZA

Kategória I

1. miesto: **Simona MIKUŠOVÁ** (ZŠ Gorazdova, Bánovce nad Bebravou)
2. miesto: **Emily ŠIMOŇÁKOVÁ** (ZŠ Kanianka)
3. miesto: **Romana BORTELOVÁ** (ZŠ s MŠ PH 967, Dubnica nad Váhom)

Kategória II

1. miesto: **Jakub KILIAN** (ZŠ Janka Palu, Nemšová)
2. miesto: **Barbora KÁČEROVÁ** (ZŠ s MŠ SNP, Uhrovec)
3. miesto: **Bystrík PAULEN** (ZŠ Gorazdova, Bánovce nad Bebravou)

Kategória III

1. miesto: **A. FISLOVÁ, T. FISLOVÁ, E. GODÁLOVÁ** (ZŠ s MŠ Samuela Timona, Trenčianska Turná)
2. miesto: **Patricia DOBOŠOVÁ** (ZŠ s MŠ Rudolfa Hečku, Dolná Súča)
3. miesto: **Katarína OBOŇOVÁ** (ZŠ Gorazdova, Bánovce nad Bebravou)
3. miesto: **Adriana MARJÁNKOVÁ** (ZŠ H. Gavloviča, Pruské)
3. miesto: **Ema KOVÁČIKOVÁ** (ZŠ Veľká okružná, Partizánske)

Cena predsedníčky poroty: Agáta Kamila VITALOŠOVÁ (ZŠ Dlhé Hony, Trenčín)

Posledný májový piatok na pôde Verejnej knižnice M. Rešetku v Trenčíne tradične patrí literárnym talentom. Slávnostného vyhlásenia výsledkov 16. ročníka literárnej súťaže *Píšem, píšeš, píšeme* sa zúčastnili aj členky odbornej poroty - spisovateľka Silvia Havelková, recitátorka Marta Halečková a knihovníčka Nora Hlubinová. Z verejných akcií zhotovujeme fotografie, videá, výsledkové listiny, ktoré sú uverejnené na webovej stránke knižnice www.vkmr.sk.

Príbehy z Trenčína o prvom potápačovi Jozefovi

V pondelok 18. júna predstavili v priestoroch letnej čítárne Verejnej knižnice Michala Rešetku literárnu podobu novej trenčianskej legendy o prievozníkovi Jozefovi. O jej divadelné stvárnenie sa pod holým nebom postarali koncom júna akrobati, herci i šermiari. Autorom textu je Vlado Kulíšek, útlu knižku ilustroval výtvarník Jozef Vydrnák.

Z PRIEVOZNÍKA POTÁPAČ

Piaty ročník open air podujatia Príbehy z Trenčína sa tento rok neuskutočnil na Ostrove, ale v trenčianskej Lodenici.

Diváci sa na umelecké prerodzprávanie deja o prievozníkovi Jozefovi Malotovi mohli prísť pozrieť v piatok 29. a v sobotu 30. júna o 21.30 hod.

Podľa Kulíška zmena nastala v porovnaní s vlaňajškom v počte stanovísk, ktorých bude menej.

„Na jednom stanovišti sa odohralo viac vecí. Posunuli sme aj čas, aby sme naplno využili efekty, akými sú svetlá a ohne. Na mieste boli aj historickí šermiari, prišiel aj vicemajster sveta v jednej športovej disciplíne, akrobati i herec z nitrianskeho divadla,“ prezradil autor scenára a textu.

Ten sa Kulíškovi písal piaty rok po sebe opäť o niečo ťažšie.

„Téma sa hľadá už ťažko, ale vždy ma lákala rieka Váh ako nevyužitá dominanta

Trenčína. Tak som pátral po príbehoch a narazil som práve na tohto prievozníka,“ priblížil Vlado Kulíšek.

Ako vysvetlil, prievozník žil v Trenčíne v čase, keď miestnemu hradu vládol Matúš Čák Trenčiansky, dej príbehu posadil zhruba do roku 1300.

„Okolo toho roku sa v Trenčíne postavil prvý most a tento prievozník ako keby prišiel o robotu. Stala sa však jedna nehoda, ktorá bude zápletkou celého príbehu. Prezradím, že Matúš Čák na moste stratil svoj prsteň a z prievozníka sa zrazu stal potápač,“ dodal Kulíšek.

KNÍŽOČKA POKRSTIL BÝVALÝ PROFESIONÁLNY POTÁPAČ

Príbeh o prievozníkovi Jozefovi, ako o prvom potápačovi mesta Trenčín, pokrstil kameňmi z brehu Váhu 74-ročný, bývalý profesionálny potápač Ján Buday. Senior, ktorý sa potápaniu venoval vyše 50 rokov, sa dnes pod vodu s výstrojom dostáva len sporadicky. O potápaní na Váhu tvrdí, že nie je nebezpečné, za polstoročie si nepamätá na žiaden úraz alebo utopenie sa potápača.

„Váh má pomerne kálnú vodu, ale pri Trenčíne od Skalky dolu máme vodu už pomerne čistú. Začínal som tak, že môj otec bol vášnivý rybár a ako decko ma brával na ryby. Vtedy mávali ešte niektoré jazerá krištáľovo čistú vodu, že sme

zvrchu videli ryby,“ povedal Buday s tým, že jeho túžbou bolo postupom času vidieť ryby zblízka. Svoj sen si čoskoro splnil. Ako si zaspomínal, svoje prvé potápačské okuliare vyrobil zo starej cyklistickej duše, do ktorej vyrezal otvor a vložil doň elipsovitú sklo.

PRSTEŇ S ERBOM PÁNA VÁHU A TATIER

Piatu knihu z pera Vlada Kulíška s podtitulom O stratenom prsteni Matúša Čáka Trenčianskeho ilustroval výtvarník Jozef Vydrnák.

„Zvolil som ilustrovanú perokresbu a vyrobil som Matúšov most, pod ktorým je zakotvený čln a pod ním je ponárajúci sa prievozník Jozef, ktorý hľadá prsteň. Autentické by malo byť vyobrazenie prsteňa, pretože na ňom je erb Matúša Čáka. Na obálke je aj pohľad na rozprávkový Trenčiansky hrad a na zadnej strane je pohľad zo strany Zamaroviec. Ten je viac zelenší,“ podotkol výtvarník.

Chrbtu knihy tak dominuje modrá farba Váhu a zelená, ilustrujúca bohaté kroviny rastúce pri vode. „Je tam aj vizualizácia vodného mlyna, hradu a prievozníka s tetkou, ktorá ide na trh s husami,“ pousmial sa Vydrnák.

ERIK STOPKA, Foto: archív VKMR

Článok bol uverejnený v Trenčianskych novinách (roč. 59, č. 25/2018, s. 7)

VEREJNÁ KNIŽNICA MICHALA REŠETKU V TRENČÍNE
v zriaďovateľskej pôsobnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja

Deti, užite si LETO V KNIŽNICI

- ✓ tvorivé dielne s kreslením, strihaním a riešením
- ✓ kopec zábavy
- ✓ prázdninová súťaž o najaktívnejšieho čitateľa leta
- ✓ zaujímavé ceny pre víťazov

Účast' treba vopred nahlásiť. Kontakty: 032/6522086, dlhehony@vkmr.sk.

2. 7. - 31. 8. 2018

Každú stredu a štvrtok: 10.00 - 12.00 h

Verejná knižnica M. Rešetku v Trenčíne

Hasičská 1 • pobočka Dlhé hony • pobočka Juh • pobočka Kubrá

Z verejných akcií zhotovujeme fotografie, videá, výsledkové listiny, ktoré sú uverejnené na webovej stránke knižnice www.vkmr.sk.

OKNO DO HISTÓRIE POZOROVANIA HVIEZD

kultúrno-historický seminár v rámci medzinárodného sympózia Ora et Ars Skalka 2018

Niekedy nastávajú momenty, keď sa astronómia stretnú s kolegami z iných odborov, ako napr. história alebo knihovníctvo, a spoločne s nimi sa pozrú do dejín vlastného odboru. Stalo sa tak aj 19. júna 2018, keď sa v Kongresovej sále Trenčianskeho samosprávneho kraja v Trenčíne uskutočnil ôsmy ročník výtvarno-literárneho sympózia Ora et Ars, ktoré má za cieľ upozorniť na benediktínsky kláštor na Skalke pri Trenčíne, a ktoré bolo tentoraz venované astronómii. Jeho sprievodným podujatím bol aj kultúrno-historický seminár s názvom Okno do histórie pozorovania hviezd. Hlavným usporiadateľom tohto podujatia bolo Trenčianske osvetové stredisko v Trenčíne.

Seminár bol tematicky zameraný na dejiny astronómie v období včasného novoveku, ktoré je v komunite historikov vymedzené rokmi približne 1500 – 1800. Koláž tém však bola nastavená tak, že z novoveku sa poslucháči presunuli plynulo až do súčasnosti, ba dokonca do blízkej budúcnosti, keďže v poslednom príspevku odznela aj pozvánka na pozorovanie zatmenia Mesiaca a opozície Marsu 27. júla tohto roku.

Historicko-astronomické podujatie garantoval a sprevádzal ním historik Igor Zmeták z Sliezkej univerzity v Opave. Prvý príspevok bol zvolený ako prehľadový. Historik astronómie Stanislav Šišulák v ňom auditorium previedol významnými udalosťami, objavmi a publikáciami v astronómii v období včasného novoveku vo svete aj na Slovensku. Igor Zmeták sa v druhom príspevku venoval najmä tlačiam s astronomickým obsahom zo 16. storočia, konkrétne išlo napr. o Apianove knižné dielo Astronomicum caesareum, Cosmographiu universalis od Sebastiana Münstera a Traktát o komete od banskobystričského učiteľa Jakuba Pribicera, ktorý je považovaný za najstaršiu astronomickú tlač vydanú na území Slovenska (rok vydania 1578). Životom Mikuláša Kopernika a jeho odbornými aktivitami previedol Michal Klošniński (pre neprítomnosť zastúpený Igorom Zmetákom) z Domu Mikuláša Kopernika patriacemu Okresnému múzeu v poľskom Toruni. Historička a knihovníčka Lucie Heilandová z Moravskej zemskej knižnice v Brne predstavila astronomické bohatstvo benediktínskej knižnice kláštora v Rajhrade neďaleko Brna a činnosť niektorých významných bibliofilov benediktínskeho rádu. V ďalšom príspevku sa historik Ján Kubica z Verejnej knižnice Michala Rešetku v Trenčíne venoval životopisu Maximiliána Hella a jeho vedeckej výprave za

Trenčianske osvetové stredisko v Trenčíne

v zriaďovateľskej pôsobnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja

Vás pozýva

na kultúrno-historický seminár

Okno do histórie pozorovania hviezd

19. júna 2018

od 9.30 do 12.30 hod.

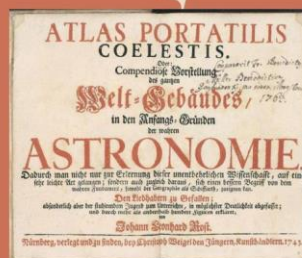
Kongresová sála
Trenčianskeho
samosprávneho kraja

Program seminára:

Včasnónovoveká astronómia vo svete a na Slovensku
• Stanislav Šišulák,
Slovenská astronomická spoločnosť pri SAV, Trnava (SK)

Cosmographia Universalis alebo cez históriu ku hviezdám
• Igor Zmeták,
Sliezská univerzita, Opava (CZ)

DE REVOLUTIONIBUS ORBIUM COELESTIUM, (O obehoch nebeských sfér), K 475. výročiu uverejnenia knihy Mikuláša Kopernika
• Michal Klošniński,
Dom Mikuláša Kopernika,
Okresné múzeum v Toruni (PL)

Historická kniha: JOHANN HEVELIUS: ATLAS PORTABILIS COELESTIS. Nürnberg 1713 v rubešom pozostávajúcom benediktínskeho mnicha Benedikta Möllera. (Knižnica benediktínskeho kláštora Rajhrad, ČR)

Hlavný partner projektu:

u. fond na podporu umenia
Z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

Organizátori:

Astronomické publikácie ve fondu rajhradského kláštora a zájem rajhradských benediktín o pozorování hvězd
• Lucie Heilandová,
Moravská zemská knihovna, Brno (CZ)

Maximilián Hell (1720 – 1792)
• Ján Kubica,
Verejná knižnica Michala Rešetku, Trenčín (SK)

Slnčné hodiny
• Miroslav Znášik,
Krajská hviezdárň v Žiline (SK)

Pozorovania a pozorovateľne hviezdnej oblohy očami regionálnych pozorovateľov
• Peter Martinák,
Verejná knižnica Michala Rešetku, Trenčín (SK)

Garant seminára:
Igor Zmeták

VSTUP NA PODUJATIE JE VOĽNÝ

SPRIEVODNÉ PODUJATIE: POZOROVANIE NOČNEJ OBLOHY 19. 6. o 21.00 hod. • Miesto: Astronomická pozorovateľňa prof. Alojza Cvacha, ul. 1. mája, bočné schodisko na budove Gymnázia L. Štúra v Trenčíne

severný polárny kruh, ktorú oživil citámi z denníka vedeného Hellovým spoločníkom Jánom Šajnovičom. Astronóm Miroslav Znášik z Krajskej hviezdárne v Žiline poinformoval prítomných poslucháčov o začiatkoch a konštrukcii slnečných hodín, pričom sa pozrel na niektoré konkrétne slnečné hodiny v Trenčíne a okolí. Ukázal tiež spôsoby, ako sa slnečné hodiny majú zhotoviť a ako nie. Peter Martinák z Verejnej knižnice Michala Rešetku v Trenčíne referoval o aktivitách astronomických krúžkov a kabinetov v druhej polovici 20. storočia v trenčianskom regióne, kde sa venoval najmä pozorovateľní vedenej Alojzom Cvachom a jeho nasledovníkmi. Seminár uzavrel astronóm Vladimír Mešter, riaditeľ Hviezdárne v Partizánskom, predstavením aktivít hviezdárne.

Ukázalo sa, že dejiny astronómie sú miestom, kde môže prísť k plodnej výmene informácií a spolupráci aj takto zdanlivo nesúvisiacich odborov. Veď v dejinách vedy o vesmíre je bielych miest na vyplňanie ešte mnoho. Zopár z nich sa na seminári vyplní už podarilo a viac sa o nich dočítate aj v tlačenej alebo elektronickej forme.

Zborník z podujatia bude totiž zverejnený aj na webovej stránke Trenčianskeho osvetového strediska vo formáte pdf.

Dúfajme teda, že podobných vzájomných stretnutí a podujatí bude pribúdať.

STANISLAV ŠIŠULÁK
Slovenský zväz astronómov
Slovenská astronomická spoločnosť pri SAV
Grafická pozvánka: Jozef Vydárnák

V záujme skvalitnenia poskytovaných informácií si radi prečítame
VAŠE POSTREHY, NÁMETY A PRÍSPEVKY,
ktoré nám môžete adresovať e-mailom na multi@vkmr.sk,
prípadne zaslať poštou na adresu
Verejnej knižnice Michala Rešetku (Hasičská 1, 911 82 Trenčín)

www.vkmr.sk

Knihovník

Metodický časopis pre verejné knižnice okresov Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Bánovce nad Bebravou a Myjava

Ročník: 35

Číslo: 2/2018

Edícia: Metodika

Zostavil a graficky upravil: Mgr. Peter Martinák

Zodpovedný redaktor: Ing. Gabriela Krokvičková (vkmr@vkmr.sk)

Redakčná rada: Bc. Sylvia Fabová; Mgr. Martina Zobková; Mgr. Peter Martinák

Za obsah a jazykovú úpravu zodpovedajú autori príspevkov.

Vydala: Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne, 2018

©

VKMR